

nalezneme i četné příležitostné skladby či hudební hříčky, kterými zpestřoval svá lektorská působení. K nejznámějším patří řada *Znojenských kánonů* i další hudební hříčky jako *Kdo by to řekl*, *Ježku, ježku* a další.

Josef Říha byl po celý život nesmírně aktivní člověk. Kromě vedoucích funkcí byl členem pracovní skupiny Akreditační komise ČR, předsedou Oborové rady doktorského stu-

dia Hudební teorie a pedagogika, členem vědeckých rad, rigorózních, habilitačních i profesorských komisí, iniciátorem symposia Cantus choralis, promotorem čestných doktorátů UJEP. Po éře prof. Herdena organizoval pravidelná setkání zástupců hudebních kateder ČR a SR, založil s prof. Andersenovou z USA stipendijní fond pro studenty a katedry hudební výchovy.

Vzpomínka na Pepu Říhu

JAN PRCHAL

Některé události nás zasáhnou jako blesk z čistého nebe – i když i s ním je možno počítat ... Přesně tak na mne zapůsobil telefonát Jiřího Holubce, ve kterém mi v neděli 13. července ráno oznámil, že náš kamarád, učitel a kolega profesor Josef Říha odešel. Pro mne odešel někdo, kdo mi byl velice blízký a kdo ovlivnil můj nejen profesní život měrou zcela zásadní. Osobnost, která v oblasti naší hudební pedagogiky sehrála jednu z klíčových rolí a kterou jsem měl to štěstí podrobně studovat ze všech možných pozic po dobu posledních třiceti pěti let. Přestože zhodnocení jeho činnosti pedagogické, skladatelské, sbormistrovské a jeho velice významného přínosu naší školní hudební výchově se dočká zpracování z povolanějšího pera, než je to mé, považujte tento text spíše za jakési osobní vyznání.

Kladu si otázku – jak k osobnosti Josefa Říhy přistoupit? Protože se mi jako učitelskému elévovi poštěstilo absolvovat svou souvislou pedagogickou praxi právě u něho na škole v Krásném Březně, která tehdy na přelomu 70. a 80. let minulého století představovala ve světě naší hudební výchovy výjimečný ostrůvek liberálního přístupu k předmětu, a později jsem se s ním sblížil

i osobně na kurzech ve Znojmě, nahlížím na něho jako na svého učitele a kamaráda, snad to nezní příliš neskromně. Nutno přiznat, že když jsem se dozvěděl, že budu „praktikovat“ právě u něho, nebyl jsem z toho nadšen – choval jsem k němu tehdy úctu téměř nezřízenou, neboť o něm na katedře kolovaly historky až neuvěřitelné. Jako pedagoga jsem jej totiž osobně nezažil – z politických důvodů mu byla činnost na pedagogické fakultě znemožněna.

Mé obavy tedy snad pochopí každý, kdo si vybaví chvíle, kdy poprvé stanul tváří v tvář dětem ve třídě. V mém případě to byli žáci 6. ročníku a i já sám jsem po 45 minutách cítil, že se tu a tam „chybička vloudila“. Zpět do učebny na tzv. rozbor se mi z jídelny před pronikavý pohled pod staženým obočím nad ostře střiženým knírem opravdu nechtělo. Po chvíli mlčení, vyplněné jeho preludováním na klavír, shrnul vše podstatné – přesně v duchu jeho geniální schopnosti pro zkratku – do jediné věty. Tu si jako učitel nesu s sebou po celý svůj život a dodnes mne inspiruje. Cítovat ji zde ale raději nebudu.

Josefa (nebo snad lépe Pepy) Říhy jsem si vždy vážil. Pro jeho osobitý a krásný vztah k žákům – dodnes si pamatuji scénu, kdy

do březenské školy dorazily vstupenky na operu Dalibor a nebyl o ně zájem. Pepa se zamyslel a začal vzpomínat na své první setkání s tímto klasickým dílem. Děti ani nedýchaly. Dodnes nevím, byla – li to pravda, či milosrdná lež. Každopádně ze vstupenek nezbyla ani jedna a díky tomu řada rodičů tehdy možná poprvé zavítala do ústecké opery. Nebo jak bleskurychle ohnul nezbedu přes koleno a uštědřil v neuvěřitelně krátké chvíli adekvátní exekuci na zadek. Inu – dobře potrestat může jen ten, kdo má rád. Zcela zvláštní kapitolu tvořil Pepův smysl pro humor – kdyby tak mohla má bránice vyprávět! Jistě i díky tomu jsme milovali jeho lekce na znojenských kurzech. Jako u jednoho z mála jsme se pobavili a mimoděk nasáli hodně z jeho zkušeností.

Vždy jsem mu záviděl jeho kreativitu a invenci. Bez jeho popěvků jsem se neobešel, když jsem své svěřence zasvěcoval do světa intervalů, dodnes mne dojíká jeho Missa brevis nebo úprava písně U Záměstě, vždy mi bylo záhadou, jak je možné napsat pionýrskou píseň a přitom si nezadat s režimem a udržet si noblesu a nadhled. Pamatuji si, jak mne pobavila výstižná poznámka Pavla Jurkoviče, který mu kdysi řekl: Pepo, ty jednou napíšeš pionýrskou mši!

Když se zamyslím, tak vlastně všechny mé kolegy – vrstevníky Pepa oslovil, jmenuji třeba Vládu Fiedlera. Byl spoluzakládajícím členem naší Královské české hudební společnosti, jakési hudební obdoby „cimirmanů“, která se pravidelně schází dodnes. Jako náš patron nás po celou dobu zpovzdálí sledoval, když bylo třeba, naše snahy (protože po roce '89 se mu dostalo zadostiučinění a vrátil se jako vysokoškolský pedagog a vedoucí katedry HV v Ústí nad Labem) v případě potřeby podporoval a například na jeho návštěvy našich letních hudebních táborů nelze zapomenout. Jako „nestora táborových inspekcí“ jej vítali dospělí i děti. To však neznamená, že jsme od něj dostávali „věci zadarmo“ – seděl-li v porotě např. na sborové soutěži, neměli jsme automaticky vyhráno, právě naopak. Neodpustil nic, a že slyšel! O to více těší jeho hodnocení mého

sboru kdysi na festivalu v Krásné Lípě: Když hraje a zpívá Reneta, zapomínám na noty a poslouchám muziku. Díky, přesně o tohle mi vždy šlo.

V 90. letech minulého století jsme se setkávali již jako kolegové – lektori České hudební společnosti na kurzech v Rychnově nad Kněžnou, na kterých byl Pepa jakousi konstantou, která vždy garantovala úroveň a atraktivitu.

Vzpomínat bych mohl ještě velmi dlouho, ale Pepa sentimentální „ohlížení se“ neměl moc v lásce. Žil přítomností. Setkávali jsme se i na různých fórech a konferencích – vzpomenu na tu hudebně výchovnou v září 2009 na MŠMT v Praze, kterou organizovala Univerzita Karlova. Nezklamal – jeho příspěvek byl pro mne jedním z mála, které vycházely ze současné reality a reflektoval potřeby pedagogů z běžných škol. To bylo pro mne optimistickým příslibem do budoucna a v tomto duchu se snažíme – já, Jiří Holubec a další kolegyně a kolegové ze Společnosti pro hudební výchovu ČR – jeho odkaz rozvíjet. Osobnost Josefa Říhy – jeho vitalita, smysl pro humor, ale především vůle se stále v zájmu věci školní hudební výchovy angažovat – je i pro současnou hudební výchovu aktuální a inspirující.

Byl jsem velice rád, když v roce 2009 přijal mé pozvání a společně s dalšími významnými osobnostmi naší hudební výchovy přijel do Liberce na setkání k 40 letům konání letních hudebně výchovných kurzů. Pro tuto příležitost napsal – jak měl ostatně každoročně ve zvyku na kurzech ve Znojmě – aktuální kánon, který si přítomní s chutí zazpívali.

Společnost pro hudební výchovu mu v roce 2012 udělila Cenu Jaroslava Herdena za celoživotní přínos hudební výchově. Ze zdravotních důvodů si ji již nemohl do Liberce na Letní školu hudební výchovy přijet převzít.

V roce 2009 jsem na stránkách SHV ČR zveřejnil text k jeho životnímu jubileu a otestoval jsem pro tuto příležitost jeho slavný kánon. Snad nebude považováno za nevkusné, když jej zde uvedu. Jsem přesvědčen, že ani dnes nepozbývá platnosti.

Obrazová příloha

Pepův kánon

K významnému životnímu jubileu

Josef Říha - Jan Prchal

Jako doprovod doporučuji ostinato

nebo

Obojí zní dobře – nebo snad ne?

Jan Prchal – učeň, kamarád, kolega a předseda
Společnosti pro hudební výchovu
V Liberci 16. listopadu 2014